

Huvudman

Göteborgs kommun
info.studium@educ.goteborg.se

Ärendet

Tillsyn av yrkesförarutbildning inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå på Motortekniska gymnasiet i Göteborgs kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den **1 september 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande körning, manövrering och hantering av gods med hjullastare och lastbilsmonterad kran, beslut om apl samt uppehåll i utbildningen. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om huvudmannen inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Göteborgs kommun ska vidta följande åtgärder

Genomförande av körmomenten

Undervisningen omfattar hjullastare och lastbilsmonterad kran

1. Se till att undervisningen omfattar aktuellt ämnes syfte och aktuell kurs centrala innehåll. Detta innebär att undervisningen ska behandla körning och manövrering av hjullastare och lastbilsmonterad kran samt hantering av gods med hjullastare och lastbilsmonterad kran på ett sådant sätt att eleverna ges förutsättning att utveckla sin förmåga att med säkerhet och i bekanta och nya situationer hantera olika typer av gods med hjälp av hjullastare och lastbilsmonterad kran. (2 kap. 35 § skollagen, ämnesplanen)

för godshantering och tillhörande kurs, Godshantering – vux, 100 poäng (GODGOD1))

Genomförande och omfattning av utbildningens vissa andra delar

Beslut om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser beslutas av rektor

1. Se till att rektor, i samråd med aktuell arbetsplats, fattar beslut om vilka hela eller delar av kurser i utbildningen som ska förläggas till arbetsplats. Besluten ska fattas innan det arbetsplatsförlagda lärandet påbörjas och ska dokumenteras. Inkom med de beslut som fattats under perioden 12 april 2023 till 1 september 2023. (2 kap. 26-27 §§ förordningen om vuxenutbildning)
2. För det fall rektor uppdrar åt någon annan att utföra uppgiften i punkten 1 ovan ska beslut om delegation fattas. En eventuell delegation måste avse en eller flera specifikt utpekade personer som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fatta beslutet. Om delegation används, inkom med en redovisning av vem som ska fullgöra uppgiften. (2 kap. 10 § skollagen)

Utbildningen bedrivs kontinuerligt under hela året

1. Se till att utbildningen bedrivs kontinuerligt under hela året och att det är elevernas behov och förutsättningar som är vägledande i fråga om hur utbildningen förläggs i tid. (2 kap. 25 § förordningen om vuxenutbildning)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2022:10635) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har inom ramen för en tematisk tillsyn av yrkesförarutbildning för tung lastbil och släp inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå¹ inlett en tillsyn av kommunal vuxenutbildning i Göteborgs kommun. Den aktuella utbildningen genomförs av Motortekniska gymnasiet.

Det är huvudmannen för utbildningen, Göteborgs kommun, som är ytterst ansvarig för utbildningen och att eleverna får den utbildning de har rätt till.

¹ I yrkesförarutbildning för tung lastbil och släp ingår följande fyra kurser. Yrkestrafik – vux 300 poäng, Godstrafik 200 poäng, Godshantering – vux 100 poäng samt Fordonskombinationer– godstransporter, 200 poäng

Syftet med denna tillsyn är att kontrollera om valda delar av yrkesförarutbildningen ger eleverna möjlighet att nå kompetenskraven på nationell nivå för yrkesförare med tung lastbil med släp. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om körmomenten² samt vissa andra delar³ av utbildningen genomförs enligt ämnenas syfte, kursernas centrala innehåll och författningarnas krav i övrigt.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, utbildningsledare och rektor, verksamhetsbesök den 24 januari 2023 och digital intervju med rektor den 26 januari 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation från huvudmannen inhämtats. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Genomförande av körmomenten

Undervisningen omfattar hjullastare och lastbilsmonterad kran

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med elever uppger de att de inte fått möjlighet att köra, manövrera eller hantera gods med hjullastare eller lastbilsmonterad kran. Eleverna uttrycker också osäkerhet över huruvida körning, manövrering och hantering av gods med hjullastare och lastbilsmonterad kran ingår som en del av kursens, Godshantering – vux 100 poäng, centrala innehåll. Eleverna uppger också att de inte fått öva på att köra hjullastare och lastbilsmonterad kran i simulator.

Lärarna, utbildningsledaren och rektorn bekräftar i sina intervjuer att verksamheten varken har tillgång till hjullastare eller lastbilsmonterad kran. Lärarna säger att de läst det centrala innehållet för kursen och vet att körning, manövrering och hantering av gods med truck, hjullastare och lastbilsmonterad kran ingår. Lärarna säger dock att de fokuserat på att låta eleverna köra, manövrera och hantera gods med truck eftersom detta är vad arbetsgivarna efterfrågar. Lärarna bekräftar också elevernas berättelse om att de inte får köra hjullastare och

² Körmoment används i detta beslut som ett samlingsbegrepp för begreppen körning, manövrering, övningskörning och körträning, vilka är de begrepp som används i författningarna. Körträning är mer yrkesinriktad och avancerad jämfört med övningskörning för en körkortsbehörighet.

³ För att avgränsa den tematiska tillsynens omfattning begränsas den till sådant innehåll som har koppling till säkerhet i trafiken och vid lastning utifrån riskerna för skada för människor, miljö och ekonomi.

lastbilsmonterad kran genom simulatören. Lärarna säger att det är möjligt att öppna simulatören för körning av hjullastare och lastbilsmonterad kran men att de valt att inte göra det. I intervju uppger rektorn att hen inte kände till att eleverna inte fick öva på hjullastare och lastbilsmonterad kran i simulatören.

I inkommande komplettering från rektorn efter Skolinspektionens verksamhetsbesök förklaras de låsta simulatorerna till att de aktuella eleverna ännu inte kommit till dessa moment i kursen och att simulatören låses upp för hjullastare och lastbilsmonterad kran när det blir aktuellt.

Rättslig reglering

För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. (2 kap. 35 § skollagen)

För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå. Den ska ge utrymme för läraren och eleverna att själva planera undervisningen.

Av ämnesplanen ska följande framgå:

1. ämnets syfte,
 2. varje kurs som ingår i ämnet,
 3. det centrala innehållet för varje kurs,
 4. antalet gymnasiepoäng eller gymnasiesärskolepoäng som varje kurs omfattar och
 5. betygskriterierna för varje kurs.
- (2 kap. 13 § VuxF)

Av ämnesplanen för godshantering, där kursen Godshantering – vux 100 poäng (GODGOD1) ingår, framgår syftet med ämnet. Det anges bland annat att undervisningen i ämnet ska ge eleverna möjlighet att utveckla förmåga att framföra truckar och arbetsmaskiner i skiftande miljöer samt att utföra olika arbeten inom godshantering.

I det centrala innehållet för kursen Godshantering – vux, 100 poäng, står det bland annat att kursen ska behandla körning och manövrering av bland annat hjullastare och lastbilsmonterad kran samt hantering av gods med hjullastare och lastbilsmonterad kran.

I kursplanen för denna kurs framgår kriterierna för betyget E till A. För att uppnå betyget A uppges att eleven, med säkerhet i bekanta och nya situationer, ska kunna hantera olika typer av gods med hjälp av truck, hjullastare och kran.

I läroplanen för vuxenutbildningen, avsnitt 2.1 *Kunskaper och mål*, uppges bland annat att det är vuxenutbildningens ansvar att varje elev, i den utsträckning som framgår av elevens individuella studieplan, ska ges möjlighet att uppnå kraven för en yrkesexamen som innebär att eleven har en av branschen godtagbar nivå av yrkeskunnande för att vara väl förberedd för yrkeslivet.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att utbildningen inte uppfyller författningarnas krav när det gäller att undervisningen ska bedrivas i enlighet med ämnets syfte och omfatta det centrala innehållet för gällande kurs. Eleverna går miste om delar av det centrala innehållet i kursen Godshantering – vux, 100 poäng eftersom de inte får möjlighet att köra, manövrera eller hantera gods med hjullastare och lastbilsmonterad kran i undervisningen. Eleverna ges därmed inte förutsättningar att i enlighet med ämnets syfte utveckla sin förmåga att framföra arbetsmaskiner i skiftande miljöer samt att utföra olika arbeten inom godshantering. Eleverna får därmed inte heller möjlighet utveckla sina färdigheter eller förutsättningar att exempelvis uppnå de delar av betygskriteriet A som avser att med säkerhet och i bekanta och nya situationer hantera olika typer av gods med hjälp av hjullastare och lastbilsmonterad kran. Detta medför också att eleverna går miste om att ha en av branschen godtagbar nivå av yrkeskunnande för att vara väl förberedd för yrkeslivet. Det faktum att eleverna kan komma att ges möjlighet att köra hjullastare och lastbilsmonterad kran i en simulator senare under utbildningen förändrar inte denna bedömning, eftersom sådan körning inte helt kan ersätta körning med riktiga fordon utan endast användas som komplement därtill.

Genomförande och omfattning av utbildningens vissa andra delar

Beslut om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser beslutas av rektor

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I huvudmannens inlämnade uppgifter till Skolinspektionen finns två dokument om verksamhetens planering för arbetsplatsförlagt lärande (apl), i vilka det finns exempel på att lärandemål brutits ned i olika moment. I dokumenten finns kortfattat beskrivet för eleven och elevens handledare vilka moment eleven kan förväntas introduceras till under sin apl. I samma dokument finns även celler där elevens handledare kan kryssa i huruvida eleven genomfört dessa momentet eller inte. Det framgår inte vem som upprättat dokumenten.

I intervju bekräftar rektorn att det är dessa dokument som används för att skriftligt klargöra för eleven vilka uppgifter hen kan förvänta sig att få genomföra på sin apl-plats. Rektorn uppger vidare att hen inte har fattat något skriftligt beslut om vilka kurser eller delar av kurser som ska ingå i elevernas apl. På frågan om vem som beslutar om vilka moment som ska ingå i elevernas apl svarar lärarna att det beslutas av dem tillsammans med utbildningsledaren, men att det är rektorn som formellt ska fatta beslutet. Enligt lärarna finns det dock inget sådant rektorsbeslut i dagsläget.

Rättslig reglering

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges. (2 kap. 10 § skollagen)

Med arbetsplatsförlagt lärande avses lärande i en utbildning som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan. (2 kap. 26 § VuxF)

Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för arbetsplatsförlagt lärande och att lärandet uppfyller de krav som ställs på utbildningen. Rektorn beslutar om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser. (2 kap. 27 § VuxF)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i verksamhetens genomförande av apl. Av utredningen framgår att rektorn inte fattat något beslut om vilka kurser eller delar av kurser som ska förläggas till arbetsplatser, trots att apl är en del av utbildningen. Det är istället lärarna och utbildningsledaren som avgör vilka uppgifter eleverna ska få genomföra under apl och rektorn deltar inte i denna planering. Rektorn har inte gett i uppdrag till någon annan särskilt utpekad person att fatta aktuellt beslut.

Utbildningen ska bedrivas kontinuerligt under hela året

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med eleverna uppger de att verksamheten är stängd fyra veckor under sommaren och att de under denna tid inte har någon undervisning, inte befinner sig på skolan och att lärarna då inte heller är tillgängliga för dem.

I intervju med lärarna och rektorn bekräftas det att verksamheten är stängd fyra veckor under sommaren. Lärarna uppger att eleverna under denna tid har möjlighet till självstudier och att de som ligger efter då har en möjlighet att komma ikapp. Lärarna uppger också att de under denna tid inte ger eleverna några uppgifter att arbeta med och att ingen kontakt med lärare är möjlig. Rektorn uppger att de fyra veckornas ledighet ligger utanför utbildningens totala tid på 55-56 veckor. Vidare uppger rektorn att detta inte är ett önskemål från elevernas sida utan att hela vuxenutbildningen i Göteborgs kommun, med undantag för utbildningen i svenska för invandrare, är upplagd på det sättet och att inga kurser är igång under sommaren.

Rättslig reglering

Utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara elevens behov och förutsättningar. (20 kap. 2 § skollagen)

Detta innebär att dessa kriterier ska vara vägledande för hur utbildningen genomförs. Detta kan gälla utbildningens förläggning i tid och rum, val av metoder och hjälpmedel, men även innehåll. Det är också viktigt att den kommunala vuxenutbildningen erbjuds i flexibla former och på tider som passar de studerandes behov. (prop. 2009/10:165 s. 475)

Undervisningen ska bedrivas kontinuerligt under hela året. (2 kap. 25 § VuxF)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att utbildningen inte bedrivs kontinuerligt under hela året, vilket är en brist. Av utredningen framgår att det under en period om fyra veckor under sommaren inte bedrivs någon undervisning och inte finns lärare tillgängliga för kontakt med eleverna. Inget i utredningen talar för att avsaknaden av undervisning och handledning beror på en anpassning till elevernas behov och förutsättningar. Den har istället sin grund i att Göteborgs kommun valt att generellt lägga upp all vuxenutbildning förutom svenska för invandrare på detta vis. Att utbildningen inte bedrivs hela året kan innebära att elever inte kan påbörja studier, alternativt att studierna inte kan slutföras så snabbt som annars skulle vara fallet.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Göteborgs kommuns verksamhet vid kommunal vuxenutbildning uppfyller inte författningarnas krav vad gäller utformning av utbildningen. Det finns därför skäl att förelägga Göteborgs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av utredaren Johanna Olsson.

Utredaren Johan Hieronymus har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även regionstabsjuristen Charlotte Fagher medverkat.